

**R. P. Ildephonsi Peñafiel E' Societate Jesu, Quondam In
Cusquensi Collegio Sacrae Theologiae Primarij
Antecessoris ... Theologia Scholastica Naturalis**

Peñafiel, Alonso

Lugduni, M.DC.LXXIIX.

2. In qua quintum argumentum proponitur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95892](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95892)

entia naturalia: sed moralia, aut moraliter composita: Item Respublica, & exercitus non includuntur directe in prædicamento propter eandem rationem, nam entia artificialia, & naturalia sunt absolute entia per accidens, & ideo licet in ipsis detur unio quæcumque, aut ordinis, ut in exercito, & in Republica, ubi datur ordo dignitatum prioris, & posterioris, aut alterius rationis, cum hæc unio non faciat ens per se excluduntur à prædicamento.

186 Minor prima, & præcipua sic probatur, quia illud est ens per se naturale, quod à causis naturalibus naturaliter operantibus per actionem physicam, & naturalem producitur; sed numerus actualis quatenus talis, & quatenus dicit ordinem prioris, & posterioris non fit, aut producitur per causam naturalem naturaliter, & per physicam actionem ut patet ex supra dictis; ergo non est ens naturale. Deinde, quia illud est ens artificiale, aut morale, quod ab artifice intellectualiter, aut moraliter operante componitur aut producitur: sed numerus est huiusmodi; ergo numerus est ens artificiale, aut morale, & non naturale; maior est certa, ideo enim vas est ens artificiale, & Sacramentum est ens morale, quia illud ab artifice intellectualiter, & hoc ab agente moraliter operante producitur: ergo Minor sic probatur, quia numerus, v. g. ternarius trium partium aquæ non habet ex se, & ex natura sua, & ex vi causarum naturalium ordinem prioris, & posterioris: sed potius ab homine libere, & intellectualiter operante accipit hunc ordinem, quod iam supra probavimus; ergo numerus secundum rationem formalem numeri operi mandatur, aut producitur ab agente artificialiter, aut moraliter operante; hæc consequentia sic probatur, quia nihil aliud est moraliter operari nisi libere, sicut nihil aliud est artificialiter operari, nisi operari secundum regulas alicuius artis: sed numerus producitur in esse numeri secundum ordinem prioris, & posterioris ab homine libere, & ad libitum, ac secundum regulas artis operante; ergo moraliter, & artificialiter producitur.

187 Tandem, quia ens naturale habet naturales, ac determinatas causas intrinsecas, materiam scilicet, & formam; ita ut materia non possit esse forma, nec forma possit esse materia illius; sed materia determinate sit semper materia, & forma semper determinate forma; item quod forma compositi unius speciei, nec quoad entitatem, nec quoad formalitatem possit esse forma compositi alterius speciei, ut videre est in igne, vel equo, quorum formæ nunquam possunt esse materię eorundem; nec possunt esse formæ aliorum compositorum specie distinctorum: sed entitas, quæ est forma in ternario potest esse materia eiusdem ternarij, si ab homine libere eam antea ultimo numerante, postea numeretur vltima, & unitas, quæ est forma numeri ternarij potest tolli à numero ternario, & coniungi cum numero quaternario, aut cum quatuor unitatibus, & facere numerum quinarium, ut forma quinarij specie distincti à ternario, ut late iam supra probatum manet: ergo numerus non habet determinatas, & naturales causas intrinsecas formam scilicet, & materiam: ergo non est ens per se naturale compositum.

SUBSECTIO II.

In qua quintum argumentum proponitur.

Quinto sic argumentor, tota entitas unius speciei realis formaliter, & materialiter non potest includi in alia specie completa inadæquate constituendo illam: sed tota entitas quaternarij formaliter, & materialiter, constituit inadæquate quinarium, & quinarium similiter constituit senarium, & senarius septenarium, &c. ergo numerus non est species propria quantitatis. Maior supra dum egimus de linea, & superficie probata, & demonstrata manet; minor sic probatur, quia ternarius, v. g. & idem est de reliquis nihil aliud est, quam tres unitates ut numerabiles prima, secunda, tertia: sed tres unitates ut numerabiles hoc modo una post aliam à prima usque ad tertiam, sic constituunt quaternarium, nam formaliter ut numeretur, & constitutur quaternarius debent tres unitates prius numerari hoc modo prima, secunda, tertia, & postea quarta, quia quaternarius formaliter includit quartam unitatem ut quarta est: sed quarta formaliter ut quarta necessario præsupponit primam, secundam, & tertiam, ita ut si non fuerit formaliter hic ordo, non possumus progredi ad quartam formaliter sine qua non datur quaternarius; ergo ternarius non solum materialiter: sed etiam formaliter includitur in quaternario, & inadæquate constituit illum; consequentia hæc est manifesta, & de materiali nullo modo potest dubitari, quia nihil aliud est materiale ternarij, nisi unitates illæ, aut quantitates ex quibus componitur ternarius: sed illæ ipse quantitates seu unitates ex quibus componitur ternarius includuntur in quaternario, & componunt ipsum, quia quaternarius componitur solum ex illis tribus unitatibus, addendo quartam; ergo numerus ternarius quoad materiale includitur in quaternario.

Quoad formale vero sic demonstratur, quia nihil aliud est formale, aut formalitas totius ternarij nisi numerabilitas, aut actualis numeratio cum ordine prioris, & posterioris, numerando cum ordine prioris, & posterioris, numerando primam, secundam, & tertiam: sed illæ tres unitates, quæ includuntur in quaternario non includuntur in illo, nec componunt illum nisi prius numerentur secundum ordinem prioris, & posterioris dicendo prima, secunda, tertia, quibus numeratis formalissime cum tali ordine addimus quartam dicendo quartam: non enim possumus pervenire ad numerationem quartæ nisi antea numeraverimus tres unitates cum ordine prioris, & posterioris à prima usque ad tertiam; ergo numerus ternarius quoad formale, vel formalitatem totius ternarij includitur in quaternario.

Quod autem inadæquate constituat patet, quia ternarius non constituit quaternarium ut tota quidditas quaternarij, siquidem quaternarius addit quartam unitatem supra tres, ac proinde aliquid prædicatum essenziale, quod non dicit ternarius, sicut corpus non est tota quidditas hominis, quia homo addit supra corpus animam essentialiter, quam non dicit corpus, ac proinde corpus inadæquate constituit hominem: ergo ternarius, qui constituit non ut tota essentia constituit.

constituet vt pars essentia; ergo inadæquate constituit.

191 Dices adveniente quarta vnitate definire ternarium.

192 Contra manifeste, quia per aduentum quartæ vnitatis, nec definit materiale, nec definit formale ternarij: sed potius sunt simul materiale, & formale illius: ergo per aduentum quartæ vnitatis nullo modo definit ternarij: patet hæc consequentia, quia non desinente aliquo quoad materiale, & formale; sed potius perseverante quoad vtrumque simul vnitum non potest definire illo ipso, v. g. non desinente homine quoad corpus, & quoad animam vnitam corpori, quod est formale hominis: sed potius perseverantibus materia, anima, & vnione hominis simul sumptis, & vnitis non potest definire homo: sed adveniente quarta vnitate non desinunt tres vnitates, aut quantitates, siquidem tres reperiuntur in quaternario, quæ sunt materiale ternarij, nec ordo formalis primæ, secundæ, & tertiæ definit, cum hic necessarius sit ad quaternarium vt iam probavimus, ac proinde non desinit, nec quoad formale, nec quoad materiale: sed potius perseverat quoad vtrumque simul vnitum; ergo per aduentum quartæ vnitatis non desinit numerus ternarij.

193 Respondent aliqui numerum formaliter, v. g. ternarium addere præter ordinem prioris, & posterioris aliquem modum supra tres vnitates, qui adveniente quarta vnitate destruitur.

194 Contra manifeste, quia vel ille modus additus esset vnus omnino per se sive simplex, sive compositus in omnibus vnitatibus simul sumptis, & in singulis earum, vel esset tantum vna collectio ne aliquid ponens in singulis vnitatibus; primum est plane impossibile de modo simplici, quia vna entitas simplex non potest esse in subiectis realiter distinctis ac distantibus vt sunt vnitates numeri sine aliqua physica vnione per se, vt de se patet. Et de modo composito physice per se non est minus impossibile, vt videre est in vna numero albedine, quæ licet sit res, & non modus ex eo tantum quod est vna per se physice composita non potest esse simul, & eodem tempore in Rege Hispaniæ, Angliæ, & Galliæ, qui faciunt numerum ternarium; ergo a fortiori vnus numero modus physice per se compositus non poterit esse in tribus vnitatibus componentibus ternarium non vnitis per se physice: sed potius physice diuisis, & discretis, quia magis dependet vnus per se modus ab vno per se subiecto, quam vna res ab vno subiecto; nam vna res potest esse saltem diuinitus sine vilo subiecto, vt quantitas in Eucharistia, & nihilominus vnus modus adhuc diuinitus non potest esse, &c.

195 Secundum vero superfluum est imo repugnat, quia eadem vnitas apta est componere binarium, ternarium, & quemlibet numerum in infinitum; ergo vel est apta per se ipsam sine additione, vel non: si primum est intentum; si secundum ad singulos numeros componendos indigebit peculiari addito distinctæ rationis, & sic deberent addi modi in infinitum distincti.

196 Item, quia etiam vnus totus numerus vt binarius potest componere alium numerum: v. g. binarium ternariorum, aut quaternariorum, nemo autem fingere potest huiusmodi numerum addere aliquid rei supra alios numeros simul sumptos, v. g. binarius vt binarius est, alias rediret efficacia.

R. P. I. deph. de Peñafiel Theol. Schol. Tom. I.

cuius, & fortius argumentum supra factum, quia vel ille modus esset simplex, vel compositus per se, vel per accidens, aut non per se vnus; si hoc vltimum, non poterunt vnitates ratione illius modi qui per accidens, & non per se physice est vnus componere vnum numerum magis quam per se ipsas, nam ideo tales vnitates per se ipsas non possunt componere vnum ens per se, quia inter se non habent vnionem per se: sed potius sunt diuisæ & discretæ: sed etiam ille modus superadditus nullam habet vnionem per se inter suas partes: sed potius habet discretionem, & diuisionem inter illas, ac proinde non habet vnitatem per se physicam, aut compositam, aut simplicem sicut habet mea albedo, & habet meus intellectus, ratione cuius dicitur vnus per accidens, aut multitudo modorum, sicut sunt ipsæ vnitates præciso modo; ergo talis modus non potest facere vt vnitates quæ per se non poterant componere vnam propriam speciem quantitatis ratione sui componant illam.

Primum dici non potest, quia vnus per se modus simplex, aut compositus non potest esse, aut in toto binario ternariorum, aut in partibus talis binarij, quia partes non habent maiorem vnitatem quam ipse binarius, siquidem sunt ternarij, ac proinde sunt tam entia per accidens sicut binarius; nec potest dici quod talis modus sit partim in singulis vnitatibus, quibus componuntur ternarij, nam si numerus dicit specialem modum realem partialiter existentem in singulis vnitatibus: interrogo, si sit vna tantum vnitas in rerum natura, an in illa sit ille partialis modus, vel illi addatur quando fit altera vnitas, neutrum enim potest cum probabilitate dici. Primum patet, tum quia vt bene advertit P. Suarez, quotiescumque vnum compositum resultat, & multis per peculiarem modum compositionis, destructo altero extremo omnino tollitur ille modus vt inductione constat in omni compositione, sive per veram vnionem, sive per quamcumque habitudinem: ergo idem dicendum est in præfenti si compositio numeri sit per specialem modum. Tum etiam, quia si in rerum natura sit vnum tantum corpus, fingi non potest quid in illo sit in ordine ad componendum numerum præter eius quantitatem indivisam, aptitudo enim vel ad diuisionem, vel ad componendum numerum nihil est præter quantitatem.

Altera vero pars facile probatur, nam si vnum corpus tantum sit in rerum natura ex eo solum, quod aliud fiat, confurgit binarius, & tamen ex eo solum quod illud fiat nihil rei additur alteri corpori, nisi fortasse relatio similitudinis, aut æqualitatis, quæ omnino impertinens est ad rationem numeri.

Nec dici potest talem modum esse solum in aliqua vnitate, quia non est maior ratio de vna quam de alijs.

Et præterea inductione potest facile ostendi nullum esse talem modum realem additum vnitatibus simul sumptis ad componendum numerum, quia neque est vnus aliqua realis, neque ordo, neque situs, neque aliquid huiusmodi, quia hæc omnia sunt accidentia ad numerum constituendum, nihilque vltra requiritur præter existentiam vnitatum.

Hoc totum efficacius confirmatur, quia vel ille modus separari potest ab vnitatibus simul existentibus, vel non: si separabilis non est, sine fundamento

M m m m damento

damento fingitur distinctus in re; si vero separari potest, ponamus separari; tunc vero tunc duae unitates existerent non minus essent binarius, quam modo; ergo signum est binarium non constitui per modum illum ex natura rei distinctum. Idemque argumentum aequae efficax fiet per separationem, aut praecisionem intellectus: nam si praeciso tali modo intelligitur binarius existens, si duae unitates existant; ergo signum est non constitui formaliter per illum modum, nam praeciso formali constitutivo, non potest intelligi res constituta.

202 Alij respondent tres unitates componere numerum quaternarium, non quatenus sunt numeri ternarius.

203 Sed contra, in tantum tres unitates sunt numeri ternarius in quantum sunt tres entitates quantae numerabiles; sed in quantum sunt tres entitates huiusmodi componunt numerum quaternarium; ergo quatenus sunt numeri ternarius componunt numerum quaternarium; probatur maior, in quantum tres unitates sunt tria quanta numerabilia habent materiam, & formam numeri ternarii; sed in tantum sunt numeri ternarius in quantum habent materiam, & formam ternarii; ergo in quantum sunt tria quanta numerabilia sunt numeri ternarius.

204 Dices componere numerum ternarium in quantum inter illas tres unitates datur aliqua ultima; sed quando ipsae tres unitates componunt numerum quaternarium nulla datur ultima unitas inter illas; ergo propterea componunt numerum quaternarium non est ternarius.

205 Sed contra, vel est in quantum aliqua ex illis tribus unitatibus est ultima actualiter, vel aptitudinaliter; sed non primum; ergo secundum; non primum, quia esse ultimum actualiter est quod actualiter numeretur ab intellectu, quod est denominatione extrinseca, & haec secundum adversarios non constituit essentialiter numerum; si autem est in quantum ultima aptitudinaliter, etiam quando componit numerum quaternarium est ultima unitas aptitudinaliter; ex eo enim quod iungatur quarta unitas cum illis, non amittunt aliquid intrinsecum, neque mutantur intrinsece; ergo retinent rationem ultimae aptitudinaliter, quia talis ratio ultimae unitatis est quid intrinsecum in illis; ergo secundum omnem illam rationem componunt numerum quaternarium.

SECTIO VLTIMA.

Argumenta Adversaria solvuntur.

206 AD locum Aristotelis respondeo Philosophum divisisse quantitatem in continuam, & discretam, non divisione univoca, & propria, sed potius divisione quasi analogi in analogata, eo modo quo posset dividi risus in risum hominis, & prae, vel eo modo quo dividitur homo in hominem verum, & pictum. Itaque Aristoteles discretam inter species quantitatis, non quia revera sit propria species, & habeat veram, & propriam unitatem per se, sed quia in re habet suum modum extensionis, seu multiplicationis, & communiter concipitur per modum unius habentis suam definitionem, & proprietates, quod satis est ut aliquomodo, & reductive in praedicamentali

coordinatione constitatur, neque enim omnia quae hoc modo in praedicamentis collocantur, habent in rebus propriam, & per se unitatem. Quodque nihil aliud Aristoteles intenderit ex alijs eius locis quos supra pro nostra conclusione citavimus. Neque proprietates per se quantitatis proprie conveniunt numero ut videbimus in responsione ad sextum.

Ad secundum argumentum nego maiorem: ad probationem illius nego antecedens, & ad illius probationem concedo maiorem, quia oratio etiam excluditur ab hoc praedicamento, quia est ens per accidens. Item distinguo minorem: sed quantitas continua non potest esse genus supremum negative nego minorem, positive concedo minorem; dupliciter enim dici potest aliquid primum, & supremum negative, vel positive; negative dicitur tale quatenus non datur aliud primum, & aliud supremum, ad eum modum, quo dicitur Petrus vnicus Filius Pauli primogenitus illius, quatenus non datur alius primus, quo modo loquendi videntur multi Patres circa Christum Dominum respectu Virginis, quem vocant primogenitum illius.

Positive autem dicitur aliquid primum, quatenus est ante alia, & supponit alia, vel connotat illa, ut melius loquar sub se, quae sequantur ad illud, ut v.g. in numero ternario Petrus potest dici primus, quia connotat alios homines qui sequuntur ad ipsum, ita similiter supremum genus dicitur negative illud quod non supponit aliud genus supra se; positive autem dicitur supremum quatenus sub illo sunt alia genera; praedicamentum autem non requirit necessario supremum genus positive, sed negative tantum, quod datur in quantitate; sicut v.g. ut Deus sit ens à se non est necesse ut sit à se positive, hoc est ut fiat, aut producat ut sit eo modo quo in sententia probabili reproducitur Christus à se ipso in Eucharistia, sed sufficit esse negative à se, id est quod non fiat ab alio; ergo si Deus, qui est omnibus rebus perfectior infinite ut accipiat perfectissimam denominationem à se, sufficit quod negative sit talis, à fortiori sufficit ut imperfectissimum genus inter omnia genera realia simpliciter dicatur supremum quod negative sit tale.

Ad tertium respondeo negando antecedens, quia vnus habitus potest esse de illis etiam entibus per accidens, quibus aliqua proprietates convenire potest propter aptitudinem quam à parte rei habet illud obiectum, ut à scientia quasi vnum aliquo modo concipiat ut Politica versatur circa Rempublicam, & ars militaris circa exercitum, quae sunt entia per accidens, & in sententia ipsorum adversariorum excluduntur à praedicamento, sicut domus, & civitas sunt obiectum per se Architecturae, & nihilominus excluduntur à praedicamento: ex quibus evidenter colligitur maiorem unitatem requiri ad hoc ut aliqua ponantur in praedicamento, quam sint obiectum alicuius scientiae, quia ad primum requiritur rigorosa unitas per se ratione vel identitatis, vel unionis physicae; ut patet ex supradictis, & ad secundum non est necesse, ut partes alicuius obiecti habeant rigorosam unitatem per se, sed sufficit convenientia, aut similitudo inter partes illius adaequati obiecti, aut aliqua ordinatio inter illas, ut diximus in praecedentibus, de quo latius agemus *disputatione 1. metaphysica.*

Hoc